

କର୍ତ୍ତାବଳୀ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ବନାମ

ସାବିନ କୁମାର ଶେଖୀ

ଫେବୃଆରୀ 26, 2002

[ବି. ଏନ. କିରପାଲ, ଶିବରାଜ ଭି. ପାଟିଲ ଏବଂ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱର ପ୍ରସାଦ ସିଂ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଗଣ]

କର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅବକାରୀ (ମଦ ଖୁରୁରା ବିକ୍ରୟ ଅଧିକାରର ମିଆଦି ଅନୁମତିପତ୍ର) ନିୟମାବଳୀ, 1969:

ନିୟମ 18(1)- ପ୍ରତିଭୂତି ଜମା- ବାଜ୍ୟାପ୍ତି- ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନିଲାମ ଡକାଳୀ ଦଖଲ ମିଆଦି ଅନୁମତିପତ୍ର ଦଲିଲ ସମ୍ପାଦନରେ ଏବଂ ନିୟମ 17 (1)(b) ଅଧୀନରେ ପ୍ରତିଭୂତି ଜମା ଦାଖଲରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ- ତଦନୁସାରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ନିଲାମ ବାଟିଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ ନିୟମ 3(2) ଅଧୀନରେ କରାଯାଇଥିବା ନିଲାମ ଡକାଳୀଙ୍କ ଜମା ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କରିଥିଲେ- ସଠିକତା- କୁହାଗଲା: ଥରେ ନିୟମ 18 ଅଧୀନରେ ନିଜ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଧିକାର ଉପଯୋଗ କରି ସରକାରଙ୍କ ଜମା ହୋଇଥିବା ଅର୍ଥର ନିଲାମ ଡକାଳୁ ରଦ୍ଦ କରିବାଟା ଉଚ୍ଚ ବାଟିଲ କାର୍ଯ୍ୟର ପରିଣାମସ୍ୱରୂପ ଅଟେ- ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କରିବାର ଅଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା କିମ୍ବା ନ କରିବା ନେଇ ସରକାରଙ୍କ କୌଣସି ସ୍ୱେଚ୍ଛାଧିକାର ନାହିଁ- ତେଣୁ, ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଏହି ନିଲାମ ଡକାଳୁ ବାଟିଲ କରିବା ଏବଂ ନିୟମ 13(1) ଅନୁଯାୟୀ ଜମା ହୋଇଥିବା ଅର୍ଥକୁ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କରିବା ଠିକ୍ ଅଟେ ।

ଶିକ୍ଷାବଳୀ ଏବଂ ବାକ୍ୟାଂଶ:

"ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ହେବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ହେବ"- ଏହାର ଅର୍ଥ- କର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅବକାରୀ (ମଦ ଖୁରୁରା ବିକ୍ରୟ ଅଧିକାରର ମିଆଦି ଅନୁମତିପତ୍ର) ନିୟମାବଳୀ, 1969 ର ନିୟମ 18(1) ର ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ।

କର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅବକାରୀ (ମଦ ଖୁରୁରା ବିକ୍ରୟ ଅଧିକାରର ମିଆଦି ଅନୁମତିପତ୍ର) ନିୟମାବଳୀ, 1969 ଅଧୀନରେ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ଦେଶୀ ମଦର ଖୁରୁରା ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ଏକ ଅସ୍ଥାୟୀ ଅନୁଜ୍ଞାପ୍ତି ଦିଆଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ପ୍ରତିବାଦୀ ନିୟମ 13(1) ଅଧୀନରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣ ଜମା କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତିବାଦୀ ନିୟମ 17(1)(b) ଅନୁଯାୟୀ ଜମା କାର୍ଯ୍ୟସମ୍ପନ୍ନରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ନିୟମ 16 ଅନୁଯାୟୀ ମିଆଦି ଅନୁମତିପତ୍ର ଦଲିଲ ମଧ୍ୟ ନିଷ୍ପାଦନ କରିନଥିଲେ । ତଥାପି, ଆବେଦନକାରୀ ଅସ୍ଥାୟୀ ଅନୁଜ୍ଞାପ୍ତିକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅବଧି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି କରିଥିଲେ ଏବଂ ତା'ପରେ ଆବେଦନକାରୀ, ନିୟମ 18(1) ଅଧୀନରେ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି, ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ନିଲାମ ଡକାଳୁ ବାଟିଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ ନିୟମ 13(1) ଅଧୀନରେ ଜମା ହୋଇଥିବା ପରିମାଣକୁ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଆଧାରରେ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ରିଟ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ-ରାଜ୍ୟର ସ୍ୱେଚ୍ଛାଧିକାର ଥିଲା ଯେ ନିୟମ 18 ଅଧୀନରେ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କରିବାର ଅଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବ କି ନାହିଁ ଏବଂ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ଶୁଣାଣୀର ସୁଯୋଗ ଦେବା ପରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଏକ ନୂତନ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ତେଣୁକରି ଏହି ଆବେଦନଟି ।

ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ, ନ୍ୟାୟାଳୟ

କହିଲେ: 1. କର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅବକାରୀ (ମଦ ଖୁରୁରା ବିକ୍ରୟ ଅଧିକାରର ମିଆଦି ଅନୁମତିପତ୍ର) ନିୟମାବଳୀ, 1969 ର ନିୟମ 17(1)(b) ଅଧୀନରେ ଜମା କରିବାକୁ ଏବଂ ନିୟମ 16 ଅଧୀନରେ ମିଆଦି ଅନୁମତିପତ୍ର ଦଲିଲକୁ ନିଷ୍ପାଦନ କରିବାକୁ ପ୍ରତିବାଦୀ ବାଧ୍ୟ ଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ପ୍ରତିବାଦୀ ଏହା କରିବାରେ ବିଫଳ ହେଲେ,

ନିୟମ 18(1) ର ପ୍ରଥମ ଭାଗ ଅଧୀନରେ ସରକାର ନିଲାମ ଡାକକୁ ବାତିଲ ନ କରିବାକୁ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରୀ ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଅସ୍ଥାୟୀ ଅନୁପାଳନ ବୃଦ୍ଧି କରିଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ନିୟମ 16 ଏବଂ 17 ର ଅଧିକ ଖୁଲାସା ଏବଂ ଅଣ-ଅନୁପାଳନ ହୋଇଥିଲା, ଏହାପରେ ହିଁ ସରକାର ନିଲାମୀକୁ ବାତିଲ କରିବା ପାଇଁ ନିଜର ସ୍ୱେଚ୍ଛାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିଲେ । ଥରେ ନିଲାମ ଡାକ ବାତିଲ ହୋଇଗଲେ, ନିୟମ 18(1) ର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅଂଶ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୁଏ ଏବଂ ଏହିପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଜମା ରାଶି ବାଜ୍ୟାସ୍ତ୍ର ହେବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଆଉ ଅଧିକ କିଛି କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ନଥିଲା ।

ଇଣ୍ଡୋ-ଚାଇନା ଷ୍ଟିମ ନେଭିଗେସନ କୋ. ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ଜସଜିତ ସିଂହ, ଅତିରିକ୍ତ ସୀମାଶୁଦ୍ଧି ଜିଲ୍ଲାପାଳ, [1964] 6 ଏସସିଆର 595, ଅନୁସରଣ କରାଯାଇଛି ।

ପର୍ଶିମବଜା ସରକାର ଆଇନ ବ୍ୟାପାରର ଅଧିକାର ଏବଂ ସ୍ଥଗଣକାରୀ ବନାମ ଅବନୀ ମାଜିଟି, [1979] 4 ଏସସିସି 85 ଏବଂ ଚେର୍ଚ୍ଚା ଡାଓଙ୍ଗ ସାଙ୍ଗ ବନାମ କମାଣ୍ଡର ଏସ. ଡି. ବୈଜଲ, [1988] 1 ଏସସିସି 507 ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଛି ।

ଏମ.ପି. ରାଜ୍ୟ ବନାମ ଆଜାଦ ଭାରତ ଫାଇନାନ୍ସ କମ୍ପାନୀ, [1966] ସପ୍ଲି. ଏସସିଆର 473, ପ୍ରୟୋଗଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ।

2. ଥରେ ନିୟମ 18 ଅଧୀନରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଲାମ ଡାକ ବାତିଲ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ପରେ, ଜମା ହୋଇଥିବା ପରିମାଣର ବାଜ୍ୟାସ୍ତ୍ର କରିବା ଉକ୍ତ ବାତିଲ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ଏକ ପରିଣାମ ଏବଂ ବାଜ୍ୟାସ୍ତ୍ର କରିବାର ଅଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା କିମ୍ବା ନ କରିବା ପାଇଁ ସରକାର ପାଖରେ କୌଣସି ସ୍ୱେଚ୍ଛାଧିକାର ନାହିଁ । ଏପରି ହେବା ଦ୍ୱାରା, ବାଜ୍ୟାସ୍ତ୍ର କରିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ଶୁଣାଣୀର ଏକ ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିପାରିବ ନାହିଁ । ନିଲାମ ଡାକ ବାତିଲ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସ୍ୱୀକାରଯୋଗ୍ୟ ରୂପେ, ନିୟମ 16 ଏବଂ 17 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଅନୁପାଳନ ନ କରିବା ହେତୁ ଏକ ଖୁଲାସା ଥିଲା । ଏହି କାରଣରୁ, ଆବେଦନକାରୀ-ରାଜ୍ୟ ଏହି ନିଲାମ ଡାକକୁ ବାତିଲ କରିବା ଏବଂ ନିୟମ 13(1) ଅଧୀନରେ ଜମା ହୋଇଥିବା ଅର୍ଥରାଶି ବାଜ୍ୟାସ୍ତ୍ର କରିବା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାରେ ଠିକ୍ ଥିଲେ ।

ଦେଝାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରୀତା: ଦେଝାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 1673/2002

ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ଏ. ସଂଖ୍ୟା 7312/ 2000 ରେ କର୍ଣ୍ଣାଟକ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ତା 26.7.2001 ରିଖ ରାୟ ତଥା ଆଦେଶରୁ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ସଲିସିଟର ଜେନେରାଲ ହରିଶ ଏନ. ସାଲଭେ ଏବଂ ଏନ. ଗଣପତି ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ।

ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଏ. କେ. ଗାଙ୍ଗୁଲି, ପଦ୍ମନାଭ ମହାଲେ ଏବଂ ରାଜେଶ ମହାଲେ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ

କିରପାଲ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ମଞ୍ଜୁର କରାଗଲା ।

4 ମେ, 1999 ରେ, ମାଜିଲୋର ଡାଲୁକାରେ 272 ଟି ଦୋକାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ 1999-2000 ବର୍ଷର ଖୁରୁରା ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ନିଲାମ ଡାକ ହୋଇଥିଲା । ତା 12 ମେ 1999 ରିଖରେ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ସଫଳ ନିଲାମ ଡକାଳୀ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ପରେ ଏହି ନିଲାମ ଡାକକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇଥିଲା ।

ତା 12 ମେ 1999 ରିଖରେ ନିଲାମ ତାକରା ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେବା ପରେ, ତା 28 ଜୁନ୍ 1999 ରିଖରେ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ଏକ ଅସ୍ଥାୟୀ ଅନୁଜ୍ଞାପ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଅନୁଜ୍ଞାପ୍ତିକୁ ତା 15 ଅଗଷ୍ଟ 1999 ରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା । କର୍ତ୍ତାବ୍ୟ ଅବକାରୀ (ମଦ ଖୁରୁରା ବିକ୍ରୟ ଅଧିକାରର ମିଆଦି ଅନୁମତିପତ୍ର) ନିୟମାବଳୀ, 1969 (ଏହା ପରେ "ନିୟମାବଳୀ" ଭାବରେ ସୂଚିତ) ଅନୁଯାୟୀ, ଯେତେବେଳେ ନିଲାମ କରାଯାଏ ଏହା ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ ଏବଂ ତା'ପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତିକରଣ ହୁଏ । ନିଲାମର ଅସ୍ଥାୟୀ ସ୍ୱୀକୃତି ଉପରେ କିଛି ଟଙ୍କା ଜମା କରିବାକୁ ପଡ଼େ ଏବଂ ତତ୍ପରେ ନିୟମ 17 ଅଧୀନରେ ପ୍ରତିଭୂତି ଦାଖଲ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ଏବଂ ଏକ ମିଆଦି ଅନୁମତିପତ୍ର ଦଲିଲ ନିଷ୍ପାଦିତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ, ପ୍ରତିବାଦୀ ନିୟମ 17 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତିଭୂତି ରାଶି ପ୍ରଦାନ କାର୍ଯ୍ୟସମ୍ପନ୍ନ ପାଇଁ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ମିଆଦି ଅନୁମତିପତ୍ର ଦଲିଲ ମଧ୍ୟ ନିଷ୍ପାଦନ କରିନଥିଲେ । ଏହାର ପରିଣାମସ୍ୱରୂପ, ତା 14 ଅକ୍ଟୋବର 1999 ରିଖରେ ସରକାର ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରି ନିଲାମ ତାକର ନିଷ୍ପତ୍ତିକରଣକୁ ବାତିଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଜମା ଥିବା 1,25,10,000 ଟଙ୍କା ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କରିଥିଲେ ଯାହା ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିୟମ 13(1) ଅଧୀନରେ କରାଯାଇଥିଲା ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ଅସ୍ଥାୟୀ ନିଲାମ ତାକକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ।

ନିଲାମ ବାତିଲକୁ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ରିଟ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 38779/1999 ଦାଖଲପୂର୍ବକ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା । ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ଆଇନାନୁସାରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରତିକାର ଅନୁସରଣ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବାପୂର୍ବକ ପ୍ରତ୍ୟାହାର ହୋଇଥିବାରୁ ଏହି ରିଟ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଯାଇଥିଲା । ଏକ ନିବେଦନପତ୍ର ଦାଖଲ କରାଯିବା ପରେ, କର୍ତ୍ତାବ୍ୟ ସରକାର ତା 1 ଜୁନ, 2000 ରିଖର ତାଙ୍କ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 20 ରେ ଜମାକୃତ ଜମାରାଶିର ଫେରସ୍ତ କିମ୍ବା ସମାଯୋଜନ ପାଇଁ କୌଣସି ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ବାଧ୍ୟତା ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ ଏବଂ ଜମା କରାଯାଇଥିବା ପରିମାଣ ନିୟମ 18 ଅଧୀନରେ ବ୍ୟାଜ୍ୟାପ୍ତି ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ପୁନର୍ବାର ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଜନୈକ ଏକକ ବିଚାରପତି ଏହି ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚି ରିଟ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଥିଲେ ଯେ ଏହି ରାଶି ସଠିକ୍ ଭାବରେ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରତିବାଦୀ ଏହାର ଫେରସ୍ତ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନଥିଲେ ।

ରିଟ ଆବେଦନ ଖାରଜ ହେବା ବିରୋଧରେ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନରେ ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦୁଇଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଏହି ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ ଯେ ନିୟମ 18 ଦ୍ୱାରା ମନସ୍ଥ କରାଯାଇଥିବା ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ସ୍ୱୟଂକ୍ରୀୟ ନଥିଲା । ଏହା ସରକାରଙ୍କ ଆଦେଶ ରଦ୍ଦ କରିଥିଲେ ଏବଂ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ଶୁଣାଣୀର ସୁଯୋଗ ଦେବା ପରେ ଏକ ନୂତନ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ତେଣୁକରି ଏହି ଆବେଦନଟି ।

ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ଉକ୍ତ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 11 ଅଧୀନରେ ଆୟୋଜିତ ନିଲାମ ଦ୍ୱାରା ଅନୁଜ୍ଞାପ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାର ଥିଲା । ଉକ୍ତ ନିୟମରେ ବିଚାର କରାଯାଇଛି ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦୋକାନ କିମ୍ବା ଦୋକାନ ସମୂହ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଇଚ୍ଛୁକ ନିଲାମ ତକାଳୀମାନଙ୍କୁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ କରାଯିବ ଏବଂ ଯଦି ସେମାନେ ଅନ୍ୟଥା ଅଯୋଗ୍ୟ ହୋଇନଥାନ୍ତି, ତେବେ ସେମାନେ ନିଲାମରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ । ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିଲାମକୁ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ନିଲାମ ତାକକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ନାହିଁ । ନିୟମ

11 ର ଉପନିୟମ (7) ଅଧୀନରେ ଉପ ଆୟୁକ୍ତ କିମ୍ବା ପ୍ରଭାଗ ଆୟୁକ୍ତ ନିଲାମ ଡାକକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବା ପରେ ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନିଲାମ ଡାକକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ଏବଂ ଉକ୍ତ ଘୋଷଣା କରିବେ ।

ଏହା ବିବାଦରେ ନାହିଁ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ନିୟମ 11 ର ଉପନିୟମ (7) ଅଧୀନରେ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନିଲାମ ଡାକକୁ ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ।

ନିୟମ 13 ଯାହା ଜମା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ କରେ, ତାହା ନିମ୍ନମତେ ପଠନୀୟ:

"13. ଜମା ହେବାକୁ ଥିବା ରାଶି:

(1) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଟେଣ୍ଡର, ପ୍ରସ୍ତାବ କିମ୍ବା ନିଲାମ ଡାକ ନିୟମ 9, 10, 11 ଏବଂ 12 ଅଧୀନରେ ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ, ସେହି ସ୍ୱୀକୃତି ଘୋଷଣା ହେବା ଦିନ ତୁରନ୍ତ ଏପରି ଏକ ରାଶି ଜମା କରିବେ ଯାହା ନିୟମ 5 ର ଉପନିୟମ (6) ଅଧୀନରେ ଜମା ହୋଇଥିବା ଅଗ୍ରୀମ ଜମା ସହିତ ମିଶି ସେହି ଦୋକାନ, କିମ୍ବା ଦୋକାନ ସମୂହ କିମ୍ବା ଅଞ୍ଚଳ ବା ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକର ଏକ ମାସର ଭଡ଼ା ସହିତ ସମାନ ହେବ ଯେଉଁଥିପାଇଁ ତାଙ୍କର ଟେଣ୍ଡର, ପ୍ରସ୍ତାବ କିମ୍ବା ନିଲାମ ଡାକ ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି ।

(2) ଯଦି ଉପନିୟମ (1) ଅନୁଯାୟୀ ଆବଶ୍ୟକ ଜମା କରାଯାଇନଥାଏ, ତେବେ ଟେଣ୍ଡର, ପ୍ରସ୍ତାବ କିମ୍ବା ନିଲାମ ଡାକର ଅସ୍ଥାୟୀ ସ୍ୱୀକୃତି ବାତିଲ ହୋଇଯିବ, ଅଗ୍ରୀମ ଜମା ବାଜ୍ୟାସ୍ତ ହେବ ଏବଂ ଉପଆୟୁକ୍ତ କିମ୍ବା ପ୍ରଭାଗ ଆୟୁକ୍ତ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଟେଣ୍ଡର, ପ୍ରସ୍ତାବ କିମ୍ବା ନିଲାମ ଡାକକୁ ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ, କିମ୍ବା ମଦ ଖୁରୁରା ବିକ୍ରିର ଅଧିକାରକୁ ନୂତନ ଭାବରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିପାରିବେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଖୁଲାପକାରୀଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱରେ ରହିବ, ଯିଏ ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ ରାଶି ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା କ୍ଷତି ପାଇଁ ଦାୟୀ ରହିବେ, ସେ ଏପରି କ୍ଷତିର ଆକଳନ କରିବାକୁ ଏବଂ ଖୁଲାପକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଏହାକୁ ଆଦାୟ କରିବାକୁ ହକଦାର ହେବେ, ଯେପରିକି ଏହା ଭୂମି ରାଜସ୍ୱର ବକେୟା ଥିଲା ।

(3) ଜଣେ ଖୁଲାପକାରୀ ଉପନିୟମ (2) ଅଧୀନରେ ଆୟୋଜିତ ନିଲାମରେ ଟେଣ୍ଡର, ପ୍ରସ୍ତାବ କିମ୍ବା ନିଲାମ ଡାକ ପାଇଁ ହକଦାର ହେବେ ନାହିଁ ।"

ନିୟମ 15 ଅନୁସାରେ, ଯେତେବେଳେ ବି ଉପଆୟୁକ୍ତ କିମ୍ବା ପ୍ରଭାଗ ଆୟୁକ୍ତ ଏହି ନିଲାମ ଡାକକୁ ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଅବକାରୀ ଆୟୁକ୍ତ ନିକଟକୁ ପଠାଇବାକୁ ପଡ଼େ, ଯାହାଙ୍କ ପାଖରେ ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ସୁପାରିଶ କରିବାର କ୍ଷମତା ଥାଏ । ଏହା ମଧ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଛି ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀର ନିଲାମ ଡାକ ଏହିପରି ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଥିଲା ।

ନିୟମ 16 ଅନୁସାରେ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହାର ନିଲାମ ଡାକ ଗ୍ରହଣ ଓ ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଛି, ନିଶ୍ଚିତକରଣ ଆଦେଶର 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ସହ ମିଆଦି ଅନୁମତିପତ୍ର ରାଜିନାମା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ନିୟମ 17 ଯାହା ଅନୁଜ୍ଞପ୍ତି ପାଇଁ ଆବେଦନ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଏବଂ ସୁରକ୍ଷା ଜମା ପ୍ରଦାନ ବିଷୟରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ, ତାହା ନିମ୍ନମତେ ପଠନୀୟ:

"17. ଅନୁଜ୍ଞପ୍ତି ପାଇଁ ଆବେଦନ ଏବଂ ପୂରଣ ହେବାକୁ ଥିବା ସର୍ତ୍ତାବଳୀ:

(i) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ମଦ ଖୁରୁରା ବିକ୍ରୟ ଅଧିକାରର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇଛି, ସେ -

(a) ନିଶ୍ଚିତକରଣ ଆଦେଶର ଯୋଗାଯୋଗ ତାରିଖ ଠାରୁ ପନ୍ଦର ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦୋକାନ କିମ୍ବା ଦୋକାନ ସମୂହ, କିମ୍ବା ଅଞ୍ଚଳ କିମ୍ବା ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନୁଜ୍ଞାପ୍ତ ପାଇଁ ଏକ ଆବେଦନ ସହିତ ଦୋକାନ ବା ଦୋକାନଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଥାପନ କରିବା ପାଇଁ ଚୟନ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକର ଚତୁଃସୀମା ସହ ଏକ ତାଲିକା ଦାଖଲ କରିବେ ।

(i) ସେହି ଜିଲ୍ଲାର ଉପଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ଯେଉଁଠାରେ ସେହି ଜିଲ୍ଲା ମଧ୍ୟରେ ଦୋକାନ କିମ୍ବା ଦୋକାନ ସମୂହର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି;

(ii) ଯଦି ଗୋଟିଏରୁ ଅଧିକ ଜିଲ୍ଲାରେ ଅବସ୍ଥିତ ଦୋକାନ କିମ୍ବା ଦୋକାନ ସମୂହର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି, ତେବେ ଅବକାରୀ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ;

(b) ନିଶ୍ଚିତକରଣ ଆଦେଶର ଯୋଗାଯୋଗ ତାରିଖ ଠାରୁ ପନ୍ଦର ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ମାସିକ ଭଡ଼ାର ତିନି ଏବଂ ଏକ ଦଶମାଂଶ ସହିତ ସମାନ ପରିମାଣର ନଗଦ ଜମା, ସରକାରୀ ପ୍ରତିଭୂତି କିମ୍ବା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସ୍ଵୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ଅନ୍ୟ ପ୍ରତିଭୂତି କିମ୍ବା ଅନୁସୂଚିତ ବ୍ୟାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଆକାରରେ ସୁରକ୍ଷା ଜମା ପ୍ରଦାନ କରିବେ ।

(2) ଉପନିୟମ (1) ଏବଂ ନିୟମ 16 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଅନୁପାଳନ ହେବା ପରେ, ଯଥାସ୍ଥିତି ଜିଲ୍ଲାପାଳ କିମ୍ବା ଅବକାରୀ ଆୟୁକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦୋକାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଫର୍ମ 'ଏ.ଏସ୍-1' ରେ ଅନୁଜ୍ଞାପ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରିବେ ।

(3) ଉପ-ନିୟମ (2) ଅଧୀନରେ ଅନୁଜ୍ଞାପ୍ତ ଜାରି ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ମିଆଦି ଅନୁମତିପତ୍ରଧାରୀ ମଦ ଖୁରୁରା ବିକ୍ରୟ ଅଧିକାରର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ହକଦାର ହେବେ ନାହିଁ ।"

ମିଆଦି ଅନୁମତିପତ୍ର ରାଜିନାମା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ ବିଫଳତାର ପରିଣାମ ନିୟମ 18 ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ଯାହା ନିମ୍ନମତେ ପଠନୀୟ:

"18. ମିଆଦି ଅନୁମତିପତ୍ର ରାଜିନାମା ଇତ୍ୟାଦି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ ବିଫଳତା ଇତ୍ୟାଦି: -

ଯେଉଁଠାରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇଛି, ସେ ନିୟମାବଳୀ 16 ଏବଂ 17ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହେଲେ, ସେଠାରେ ମଦ ଖୁରୁରା ବିକ୍ରିର ଅଧିକାରର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସରକାର ନିଜ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ବାତିଲ କରିପାରିବେ ଏବଂ ଯଦି ଏହାକୁ ବାତିଲ କରାଯାଏ, ତେବେ ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଜମା କରାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ନିକଟରେ ବାଜ୍ୟାପ୍ତ ହେବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ହେବ ଏବଂ ମଦ ଖୁରୁରା ବିକ୍ରୟ ଅଧିକାରକୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ଭଳି ଶୈଳୀରେ ନୂତନ ଭାବେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ ।

ଏହି ସର୍ତ୍ତରେ କି ଏପରି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ ଏବଂ ନୂତନ ଅନୁଜ୍ଞାପ୍ତ ମଞ୍ଜୁର ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉପଆୟୁକ୍ତ ସେହି ଦୋକାନ କିମ୍ବା ଦୋକାନଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପୂର୍ବ ଅନୁଜ୍ଞାପ୍ତଧାରୀଙ୍କ ଅନୁଜ୍ଞାପ୍ତକୁ ଜାରି ରଖିପାରିବେ ।

(2) ଉପନିୟମ (1) ଅଧୀନରେ କରାଯାଉଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଖୁଲାପକାରୀଙ୍କ ଦାୟିତ୍ଵ ରହିବ, ଯିଏ କି, ତେବେ ସେ ଯାହା ହେଉ, ଏପରି ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ ରାଶି ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ହୋଇଥିବା କ୍ଷତି ପାଇଁ ଦାୟୀ ରହିବେ । ଅବକାରୀ ଆୟୁକ୍ତ ଏପରି କ୍ଷତିର ଆକଳନ କରିବାକୁ ଏବଂ ଏହାକୁ ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରିବାକୁ ହକଦାର ହେବେ ଯେପରିକି ଏହା ଭୂମି ରାଜସ୍ଵର ବକେୟା ।"

ଏହା ବିବାଦରେ ନାହିଁ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦୁଇଟି ଖୁଲାପ ହୋଇଥିଲା, ପ୍ରଥମତଃ, ଏହା ନିୟମ 16 ଅଧୀନରେ ମିଆଦି ଅନୁମତିପତ୍ର ଦଲିଲ ନିଷ୍ପାଦନ କରିନଥିଲେ ଏବଂ ଦ୍ଵିତୀୟତଃ ଏହା ନିୟମ 17(1)(b) ଅଧୀନରେ ସ୍ଵରକ୍ଷା ଜମା ପ୍ରଦାନ କରିନଥିଲେ । ଏହି ଖୁଲାପଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ନିଲାମ ତାକକୁ ବାତିଲ କରି ତା 1 ଜୁନ, 2000 ରିଖର ଆକ୍ସେସିତ ଆଦେଶ ପାରିତ କରାଯାଇଥିଲା ।

ନିୟମସମୂହର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଉପସଂହାରରେ ଉପନୀତ ହେଲେ ଯେ ଯେତେବେଳେ ନିୟମ 13(2) ଅଧୀନରେ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କରିବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଥିଲା, ନିୟମ 18 ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନୁଯାୟୀ ସେହି ସମାନ ପରିଣାମ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉନଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ, ଉକ୍ତ ନିୟମ 18 ଅଧୀନରେ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କରିବାର ଅଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବ କି ନାହିଁ ତାହା ସରକାରଙ୍କ ସ୍ଵେଚ୍ଛାଧିକାର ବିଷୟ ଥିଲା ।

ଆମ ମତରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉପରୋକ୍ତ ଉପସଂହାରକୁ ପହଞ୍ଚିବାରେ ଭୁଲ୍ କରିଥିଲେ । ନିୟମ 13(2) ଦୁଇଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ । ଏହା ପ୍ରଥମେ ସେହି ପରିସ୍ଥିତି ସହ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଯେଉଁଠାରେ ଉପ-ନିୟମ (1) ଅଧୀନରେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ଜମା କରାଯାଇନଥାଏ । ନିୟମ 13(2) ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଟେଣ୍ଡର, ପ୍ରସ୍ତାବ କିମ୍ବା ନିଲାମ ତାକ ବାତିଲ ହୋଇଯିବ ଏବଂ ଅଗ୍ରୀମ ଜମା ବାଜ୍ୟାପ୍ତ କରାଯିବ । ତେଣୁ, ଜମା ନ କରିବା ଫଳରେ ସ୍ଵୟଂକ୍ରିୟ ଭାବେ ବାତିଲ ଏବଂ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ହୁଏ, କିନ୍ତୁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପାଖରେ ସେହି ସମୟରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନିଲାମ ବା ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିବାର କିମ୍ବା ମଦ ଖୁରୁରା ବିକ୍ରୟ ଅଧିକାରକୁ ନୁହେଁ ଭାବେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାର ଅଧିକାର ଥାଏ; ଯେଉଁଠାରେ ତେବେ, ନିୟମ 13(1) ଅଧୀନରେ ଜମା କରାଯାଇସାରିଛି, ସେଠାରେ ନିୟମ 13(2) ଅଧୀନରେ ଅଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ନିୟମ 16 ଏବଂ 17 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଅନୁପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ନିୟମ 18 ଅଧୀନରେ ସରକାରଙ୍କ ପାଖରେ ନିଲାମ ତାକକୁ ବାତିଲ କରିବା କିମ୍ବା ନ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ଵେଚ୍ଛାଧିକାର ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଥରେ ଏହା ବାତିଲ ହେବା ପରେ, ନିୟମ 18(1) ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ ଯେ “ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କରାଯାଇଥିବା ଜମା ରାଶି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ନିକଟରେ ବାଜ୍ୟାପ୍ତ ହେବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ହେବ ।”

ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ନିଶ୍ଚିତକରଣର 15 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ, ପ୍ରତିବାଦୀ ନିୟମ 17(1)(b) ଅଧୀନରେ ଜମା କାର୍ଯ୍ୟସମ୍ପନ୍ନକୁ ଏବଂ ନିୟମ 16 ଅଧୀନରେ ମିଆଦି ଅନୁମତିପତ୍ର ଦଲିଲ ନିଷ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଆଇନଗତ ରୂପେ ବାଧ୍ୟ ଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ପ୍ରତିବାଦୀ ଏହା କରିବାକୁ ବିଫଳ ହେଲେ, ନିୟମ 18(1) ର ପ୍ରଥମ ଭାଗ ଅଧୀନରେ ସରକାର ନିଲାମ ତାକକୁ ବାତିଲ ନ କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଅସ୍ଥାୟୀ ଅନୁଜ୍ଞାପ୍ତିକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ନିୟମାବଳୀ 16 ଏବଂ 17 ର ଆଗକୁ ଖୁଲାପ ଏବଂ ଅଣ-ଅନୁପାଳନ ହୋଇଥିଲା, ଏହା ପରେ ହିଁ ସରକାର 14 ଅକ୍ଟୋବର, 1999 ରେ ଏହାର ଆଦେଶ ଦ୍ଵାରା ନିଲାମ ତାକକୁ ବାତିଲ କରିବା ପାଇଁ ନିଜର ସ୍ଵେଚ୍ଛାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିଲେ । ଥରେ ନିଲାମୀ ବାତିଲ ହେବା ପରେ, ନିୟମ 18(1) ର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଭାଗ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୁଏ ଏବଂ ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କରାଯାଇଥିବା ଜମା ରାଶି ବାଜ୍ୟାପ୍ତ ହେବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଆଉ ଅଧିକ କିଛି କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନଥିଲା ।

ଇଣ୍ଡୋ-ଚାଇନା ଷ୍ଟିମ ନେଭିଗେସନ କୋ. ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ *ଜସଜିତ ସିଂହ, ଅତିରିକ୍ତ ସୀମାଶୁଳକ ଜିଲ୍ଲାପାଳ*, [1964] 6 ଏସ.ସି.ଆର. 595 ରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ସାମ୍ବିଧାନିକ ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କୁ ସମୁଦ୍ର ସୀମା

ଶୁକ୍ ଅଧିନିୟମ, 1878 (1878 ର 8 ସଂଖ୍ୟା) ର ଧାରା 167 (12A) ରେ ଘରୁଥିବା "ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ପାଇଁ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ବାଧ୍ୟତା ହେବ" ବାକ୍ୟକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଏହା ଏହି ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଯେ ଥରେ ଏକ ଅପରାଧ ସଂଘଟିତ ହେବା ପରେ ଜାହାଜକୁ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କରିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଏହି ଦିଗରେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପାଖରେ କୌଣସି ସ୍ୱେଚ୍ଛାଧିକାର ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ, ଏପରି ଏକ ବାକ୍ୟାଂଶ ସୂଚିତ କରେ ଯେ ଧାରା 52A ର ଉଲ୍ଲଂଘନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ଏକ ବୈଧାନିକ ପରିଣାମ ଥିଲା ଏବଂ ଜାହାଜକୁ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ନ କରିବାକୁ ସୀମା ଶୁଳ୍କ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପାଇଁ ତାହା ଉଦ୍ଭୁତ ନଥିଲା । *ପର୍ଲିମେଣ୍ଟ ସରକାର ଆଇନ ବ୍ୟାପାରର ଅଧିକ୍ଷକ ଏବଂ ସ୍ଥରଶିକାରୀ ବନାମ ଅବନୀ ମାଲତି*, [1979] 4 ଏସସିସି 85 ଏବଂ *ଚେନ୍ ଡାଓଙ୍ଗ ସାଙ୍ଗ ବନାମ କମାଣ୍ଡର ଏସ. ଡି. ବୈଜଲ*, [1988] 1 ଏସସିସି 507 ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମାନ ପ୍ରଭାବ ବିଶିଷ୍ଟ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅଟନ୍ତି ।

ଏମ.ପି. ରାଜ୍ୟ ବନାମ ଆଜାଦ ଭାରତ ଫାଇନାନ୍ସ କମ୍ପାନୀ, [1966] ସପ୍ଲିମେଣ୍ଟ ଏସ.ସି.ଆର. 473 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇ ଜଣିଆ ବିଚାରପତିବିଶିଷ୍ଟ ଖଣ୍ଡପୀଠ କିଛି ମାତ୍ରାରେ ବିପରୀତ ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି । (ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଭାରତ ସଂଶୋଧନ) ଅଧିନିୟମର ଧାରା 11 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବିଚାର କରି, ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ ଯେ ଯେଉଁଠାରେ ଅଧିକ ବହନ କରୁଥିବା ଏକ ଟ୍ରକ୍ ମିଳିଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଏହାକୁ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କରିବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନଥିଲା, ଯଦିଓ ଉକ୍ତ ଧାରା 11 ରେ "ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କରାଯିବ" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିଲା । ଯେପରି *ଅବନୀ ମାଲତି* ମାମଲାରେ (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି, *ଆଜାଦ ଭାରତ ଫାଇନାନ୍ସ କମ୍ପାନୀ*ର ମାମଲାରେ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଯାହା ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିବା ପରି ମନେହୁଏ ତାହା ଏହିକି ଯେ ଟ୍ରକର ମାଲିକ ଏହା ମଧ୍ୟ ଜାଣି ନଥିଲେ ଯେ ଏହାକୁ ଅଧିକ ପରିବହନ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି ଯେ *ଆଜାଦ ଭାରତ ଫାଇନାନ୍ସ କମ୍ପାନୀ*ର ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଧ୍ୟାନ ସ୍ୱସ୍ତତଃ ଭାରତ-ଚୀନରେ ସାମ୍ବିଧାନିକ ଖଣ୍ଡପୀଠର ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ପ୍ରତି ଆକର୍ଷିତ ହୋଇନଥିଲା ଯାହାକୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ନିଷ୍ପତ୍ତି- *ଅବନୀ ମାଲତି ଏବଂ ଚେନ୍ ଡାଓଙ୍ଗ ସାଙ୍ଗ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ ଏକ ନଜିର ଭାବେ ଅନୁସରଣ କରାଯାଇଥିଲା ।

ତେଣୁ, ଏହାକୁ ସ୍ଥିରୀକୃତ ଆଇନ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ଯେ ଯେଉଁଠାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟି "ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ପାଇଁ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ବାଧ୍ୟତା ହେବ" ଏହାର ଅର୍ଥ ଏହିକି ଯେ ନିର୍ଦ୍ଦାୟକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପାଖରେ ଏପରି ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କରିବା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ୱେଚ୍ଛାଧିକାର ନାହିଁ । ତେବେ ସେ ଯାହା ହେଉ, ଯେଉଁଠାରେ ବେଙ୍ଗଲ ଅବକାରୀ ଅଧିନିୟମ 1909 ର ଧାରା 64 ଅଧୀନରେ *ଅବନୀ ମାଲତି* ମାମଲା ଭଳି ବିକଳ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ, ଯେଉଁଥିରେ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ପାଇଁ ଆଦେଶ ଦେବା କିମ୍ବା ଗାଡ଼ିର ମାଲିକଙ୍କୁ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ବଦଳରେ ଜରିମାନା ଦେବାର ବିକଳ ପ୍ରଦାନ କରିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥାଏ, ତାହା ଏକମାତ୍ର ସ୍ୱେଚ୍ଛାଧିକାର ବିଷୟ ଅଟେ ଯାହା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ପାଖରେ ଉପଲବ୍ଧ । ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଦଣ୍ଡକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଛାଡ଼ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ଧାରା 64 ସହ ପଠିତ ଧାରା 63 ଅଧୀନରେ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ପାଇଁ ଆଦେଶ ଦେବାକୁ ହେବ କିମ୍ବା ବାଜ୍ୟାପ୍ତି ବଦଳରେ ସେ ଉପଯୁକ୍ତ ମନେ କରୁଥିବା ଏପରି ଜରିମାନା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ । ଥରେ ଏକ ଅପରାଧ ପ୍ରମାଣିତ ହେବା ପରେ, ଧାରା 64 ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦୁଇଟି ପରିଣାମ ମଧ୍ୟରୁ ଯେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ଅନୁସରଣ କରିବ ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ନିୟମ 18 ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନୁସାରେ, ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଥରେ ନିୟମ 18 ଅଧୀନରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିଲାମ ଡାକକୁ ବାତିଲ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ସ୍ଵେଚ୍ଛାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ପରେ ଜମା ହୋଇଥିବା ଅର୍ଥକୁ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କରିବା ଉକ୍ତ ବାତିଲ କାର୍ଯ୍ୟର ଏକ ପରିଣାମ ଅଟେ ଏବଂ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କରିବାର ଅଧିକାରର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବ କି ନାହିଁ, ସେଥିପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ପାଖରେ କୌଣସି ସ୍ଵେଚ୍ଛାଧିକାର ନାହିଁ । ଏପରି ହେବା ଦ୍ଵାରା, ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କରିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ଏକ ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିପାରିବ ନାହିଁ । ନିଲାମ ଡାକକୁ ବାତିଲ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସ୍ଵୀକାରଯୋଗ୍ୟ, ନିୟମାବଳୀ 16 ଏବଂ 17 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଅନୁପାଳନ କରିବାରେ ଏକ ଖୁଲାସ ହୋଇଥିଲା । ଏହି କାରଣରୁ, ଆବେଦନକାରୀ-ରାଜ୍ୟ ଏହି ନିଲାମ ଡାକକୁ ବାତିଲ କରିବା ଏବଂ ନିୟମ 13(1) ଅଧୀନରେ ଜମା ହୋଇଥିବା ଅର୍ଥରାଶିକୁ ବାଜ୍ୟାପ୍ତି କରିବା ନିଜ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ସଠିକ୍ ଥିଲେ ।

ଉପରୋକ୍ତ କାରଣଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ, ଏହି ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଉଛି ଏବଂ ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଖଣ୍ଡପୀଠର ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ରଦ୍ଦ କରାଯାଉଛି ଏବଂ ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ରିଟ ଆବେଦନଟି ପରିଣାମସ୍ଵରୂପ ଖାରଜ ହେବ । ଆବେଦନକାରୀ ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ ।
ଭି.ଏସ.ଏସ.

ଆବେଦନକୁ ମଞ୍ଜୁରୀ ଦିଆଯାଉଛି ।

ଅସ୍ଵୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମୋକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଂତର୍ଲିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁୟମନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଅନୁବାଦିକା : ଶ୍ରୀମତୀ ଜୟା ମୁଖାର୍ଜୀ,

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ